



Monumentális felkiáltójel

Kulturális központ Nyírbátorban

Építész: Bán Ferenc Szöveg: Somlyódy Nóra Fotó: Bujnovszky Tamás

Vannak épületek, amelyek dinamikája szinte szétfeszíti azt a jól körülhatárolható térszeletet, amit a telexadatok rögzítenek. Ilyen a Nyírbátorban nemrég felépült kulturális központ is. Nem túlzás azt mondani, hogy építészettörténeti esemény Bán Ferenc tervének megvalósulása.



A hagyományostól elütő építész: előretolt kapu, hátravont tömeg, megtört síkok

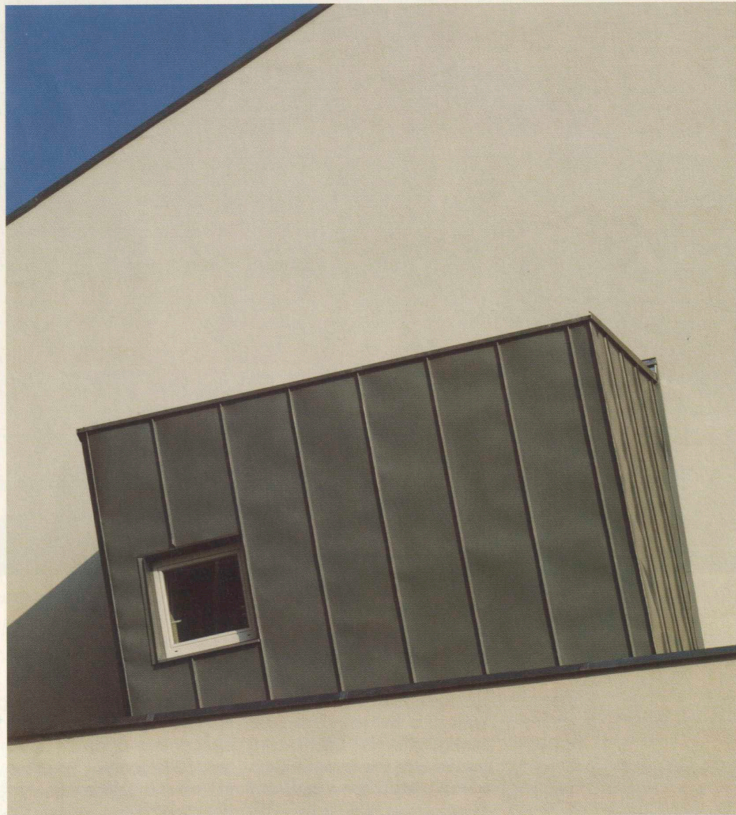
EGY FŐTÉR ÚJJÁÉLEDÉSE

Az épület közvetlen környezete a múlt század elején zsidóvárosi főtér volt, körben eklektikus, kétszintes házakkal, a városkővel és a templommal meg a közeli piaccal. Mára a tér közönségközpontúságát teljesen elnyom-

ta a közlekedés. Az új kulturális központ egyfajta felkiáltójelként figyelmeztet erre a hiányra, és kísérletet tesz arra, hogy kortárs, ám Magyarországon kevésbé honos építészeti eszközökkel korrigálja azt. Ebben az értelemben az épület sem a számára kijelölt funkcióknak, sem a kör-

nyezetének nem veti alá magát, hanem néhány sajátos gesztussal hívja párbeszédre mindenkorin szívesen látott. A kulturális központ a városkő és egy lerobbant lakóház között, a valamikori mozi helyére épült, kíméletlenül megkomponált és végigvitt töredezettséggel.

A városháza felé passzázs vezet a színházterem alatt. Az oldalhomlokzat szabálytalan fémdoboz formájában jelzi a belső téralakítás rendszerét: az önálló életű, szoborszerű, fém- és köburkolatú, tört formák együttesét



TÖMEGEK PÁRBESZÉDE

A mű egy merész, nagy lendülettel megszakítja a főtér házainak zárt sorát, és egy köztös – némi feneköltséget sem mellőző – térrel mutatkozik meg, ami már nem a főtér, de még nem is a művelődési ház. A monumentális, szabad idom határát egy impozáns, de az egyszerű gesztusra lecsupaszított, ferde kapuzat vonja meg. Beljebb piramisalakzatban indul felfelé a szintén nagyvonalú lépcső az épület üveghomlokzata felé. Az üveg játszani enged a szabálytalan térfalakak, amelyek a tükröződő felületen a belső mozgásokkal, a lift oszlopával, az emeleti hiddal



Álmodja meg Ön is lakása új tapétáit...

...aztán jöjjön el a Praktikerbe és vásárolja meg! A Praktiker áruházakban több száz tapéta közül választhat, akár modern színvilágra vágyik, akár valami egészen másra.

Praktiker
Mindenre van több ötlete!



Lift, hid: lehetőségek a tér belakására és remek kilátóhelyek az előcsarnokra, a kapuzatig feszülő területre és a piactérre



és a kétoldalt elhelyezett, szobor-szerű, geometrikus tömegekkel kezdeményeznek párbeszédet.

TÉRKAPCSOLATOK

Szinte ámulatba ejtő a nyírbátori épületen a dekonstruktivista építészlet hatása, melyet már a kapuzat is mutat az átriumba belógatott márvánnyal, a vakolt, illetve bádorg borította „dobozokkal”. A végte-

lenül szabad, kapcsolatteremtő, te-reket alkotó gesztusok minden né-zetben és részletben jelen vannak. Az épület oldala a városháza felé szűk udvart képez, ami keresztben – alaprajzilag a színházterem alatt – összekapcsolódik a másik oldalon feltáruló játszótérrel és a házak hátsó portájával (volta-képpen egy hátsó kerttel). A par-kolónak használt átjáró lazítja az

épület tömörségét, amit az emelet szalagszerű kitüremkedéseit tartó oszlopok tovább oldanak. Ez a vonzalom Bán Ferenc építésze-tében a „Kifordított szerkezethez” több alkotásán is megfigyelhető (így a nyíregyházi színházhoz és a művelődési házhoz is).

Annyi bizonyos, hogy Nyírbátor ezzel az épülettel már másképpen értékelheti önmagát...